CYNGOR CYMUNED LLANGWM

RHEOLIADAU ARIANNOL

Mabwysiadwyd y Rheoliadau Ariannol hyn gan y Cyngor yn ei Cyfarfod a gynhaliwyd ar

Mai 22ain 2025

1. CYFFREDINOL

1.1. Mae'r rheoliadau ariannol yn rheoli rheolaeth ariannol y Cyngor a'r Cyngor yn unig all eu newid neu diwygio trwy benderfyniad. Mae'r cyngor yn gyfrifol yn ôl y gyfraith am sicrhau bod ei rheolaeth ariannol yn ddigonol ac effeithiol a bod gan y cyngor system gadarn a rheolaeth sy'n cynorthwyo'r cyngor i gyflawni ei wasanaeth yn effeithiol, gan gynnwys trefniadau ar gyfer rheolaeth risg ac atal a darganfod twyll a llygredd. Pwrpas y rheoliadau ariannol yw dangos sut mae'r cyngor yn cyflawni'r cyfrifoldebau hyn.

1.2. Mae'r Swyddog Ariannol Cyfrifol (SAC) yn swydd statudol ac fu'i penodir gan y cyngor. (Penodwyd y Clerc yn SAC ar gyfer y cyngor hwn a bydd y rheoliadau hyn yn berthnasol yn hynny o beth). Bydd y SAC, yn gweithredu o dan arweiniad polisi y Cyngor, yn gweithredu materion ariannol y Cyngor yn unol ag arferion priodol. Bydd y SAC yn gofalu y cedwir at y systemau rheolaeth gyfrifyddol ac y cedwir cofnodion cyfrifo'r cyngor a'u bod yn cael eu cadw'n gyfredol yn unol ag arferion priodol.

1.3. Bydd y SAC yn cynhyrchu gwybodaeth rheolaeth ariannol yn ôl gofyn y cyngor.

1.4. O leiaf unwaith y flwyddyn, cyn cymeradwyo'r adroddiad blynyddol, bydd y cyngor yn cynnal adolygiad o effeithiolrwydd ei system rheolaeth fewnol a fydd yn unol ag arferion priodol.

1.5. Yn y rheoliadau ariannol hyn, bydd cyfeiriadau at y Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio yn golygu'r Rheoliadau a gyhoeddwyd trwy adran 27 Deddf Comisiwn Archwilio 1998 ac sydd ar waith ar y pryd.

1.6. Yn y rheoliadau ariannol hyn bydd y term 'arfer priodol' neu 'arferion priodol' yn cyfeirio at y canllawiau a gyhoeddwyd yn Governance and Accountability in Local Councils in England and Wales – a Practitioners' Guide a gyhoeddir ar y cyd gan NALC a'r SLCC ac sy'n cael eu diweddaru o bryd i'w gilydd.

2. AMCANGYFRIFON BLYNYDDOL (CYLLIDEB)

2.1. Bydd amcangyfrifon manwl o bob derbyniad a thaliad gan gynnwys y defnydd o arian wrth gefn a phob ffynhonnell ariannu ar gyfer y flwyddyn yn cael eu paratoi bob blwyddyn gan y SAC ar ffurf cyllideb i'w thrafod gan y cyngor.

2.2. Bydd y Cyngor yn adolygu'r gyllideb heb fod yn hwyrach na mis Ionawr bob blwyddyn a bydd yn pennu'r Presept ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol. Bydd y SAC yn rhoi manylion y presept i'w awdurdod bilio a bydd yn rhoi copi o'r gyllideb a gymeradwywyd i bob aelod.

2.3. Y cyllidebau blynyddol fydd yn ffurfio sylfaen rheolaeth ariannol ar gyfer y flwyddyn i ddod.

2.4. Bydd y Cyngor yn ystyried yr angen am ac yn rhoi sylw i ragolwg tair blynedd o Dderbyniadau a Thaliadau Refeniw a Chyfalaf y gellir eu paratoi ar yr un pryd â'r Gyllideb flynyddol.

3. RHEOLAETH GYLLIDEB

3.1. Gellir gwario arian ar eitemau refeniw i fyny at y symiau a gynhwyswyd ar gyfer y dosbarth hwnnw o wariant yn y gyllideb a gymeradwywyd.

3.2. Ni cheir gwario unrhyw arian fydd yn fwy na'r swm sydd yn y gyllideb refeniw ar gyfer y dosbarth hwnnw o wariant. Yn ystod y flwyddyn dan sylw a chyda chydsyniad y cyngor ar ôl llawn ystyried y goblygiadau ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, gellir symud symiau sydd ar gael a heb eu gwario i benawdau cyllideb eraill neu i gronfa wrth gefn benodedig yn ôl y galw.

3.3. Bydd SAC yn darparu'n rheolaidd i'r Cyngor ddatganiad o dderbyniadau a thaliadau hyd hynny o dan holl benawdau'r gyllideb, gan gymharu union wariant hyd y dydd dan sylw gyda'r hyn a fwriadwyd yn y gyllideb. Caiff y datganiadau hyn eu paratoi o leiaf hyd at ddiwedd pob chwarter ariannol.

3.4. Gall y Clerc wario arian ar ran y Cyngor sy'n angenrheidiol er mwyn gwneud unrhyw waith atgyweirio neu waith arall y mae cymaint o frys yn ei gylch fel bod rhaid ei wneud yn syth, boed darpariaeth gyllidebol ar ei gyfer ai peidio, i fyny at uchafswm o (£200). Bydd y Clerc yn rhoi gwybod i'r Cyngor am y camau a gymerwyd cyn gynted ag y bo modd wedi hynny.

3.5. Ni cheir cario arian heb ei wario yn y gyllideb refeniw ymlaen i'r flwyddyn ganlynol oni bai ei fod yn cael ei roi mewn cronfa wrth gefn benodedig trwy benderfyniad y cyngor.

3.6. Ni ellir gwario unrhyw arian ar unrhyw brosiect cyfalaf ac ni ellir cytuno unrhyw gontract na derbyn unrhyw dendr ar gyfer gwariant cyfalaf oni bai fod y Cyngor yn fodlon fod yr arian angenrheidiol ar gael, neu y cafwyd y caniatâd benthyca angenrheidiol.

3.7. Caiff pob gwaith cyfalaf ei weinyddu yn unol a rheolau sefydlog a rheoliadau ariannol y Cyngor ar gyfer contractau.

4. CYFRIFO AC ARCHWILIO

4.1. Bydd holl weithdrefnau cyfrifo a chofnodion ariannol y Cyngor yn cael eu pennu gan y SAC yn unol a'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio.

4.2. Bydd y SAC yn llenwi datganiadau ariannol blynyddol y cyngor, cyn gynted ag y bo hynny'n ymarferol wedi diwedd y flwyddyn ariannol a bydd yn eu cyflwyno ac yn rhoi gwybod i'r Cyngor y gwnaed hynny.

4.3. Bydd y SAC yn llenwi Cyfrifon y Cyngor sy'n gynwysedig yn yr Adroddiad Blynyddol (fel y'i darperir gan yr Archwilydd a benodir o dro i dro gan y Comisiwn Archwilio) a bydd yn cyflwyno'r Adroddiad Blynyddol i'w gadarnhau a'i awdurdodi gan y Cyngor o fewn y cyfnodau amser a nodir yn y Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio.

4.4. Bydd y SAC yn sicrhau bod system ddigonol ac effeithiol ar gyfer cynnal archwiliadau mewnol o waith cyfrifo ariannol ac o fathau eraill y Cyngor yn unol ag arferion priodol. Bydd unrhyw un o swyddogion neu aelodau'r Cyngor, ar gais y SAC neu'r Archwilydd Mewnol, yn darparu unrhyw rai o ddogfennau'r Cyngor y mae'r Archwilydd Mewnol yn credu sy'n angenrheidiol at ddibenion yr archwiliad mewnol a byddant yn rhoi i'r SAC neu'r Archwilydd Mewnol unrhyw wybodaeth neu esboniad y mae'r SAC neu'r Archwilydd Mewnol yn eu hystyried yn angenrheidiol i'r perwyl hwnnw.

4.5. Penodir yr Archwilydd Mewnol gan y cyngor a bydd yn cyflawni'r gwaith y gofynna'r cyngor amdano yn unol ag arferion priodol. Bydd yr Archwilydd Mewnol, a fydd yn gymwys ac yn annibynnol ar y Cyngor, yn cyflwyno adroddiad ysgrifenedig rheolaidd i'r Cyngor, neu'n bersonol, gydag o leiaf un adroddiad ysgrifenedig blynyddol ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Er mwyn arddangos gwrthrychedd ac annibyniaeth, ni fydd gan yr Archwilydd Mewnol unrhyw fuddiannau croes ac ni fydd ganddo/ganddi unrhyw gysylltiad â gwaith, penderfyniadau ariannol â rheolaeth y cyngor.

4.6. Bydd y SAC yn gwneud trefniadau ar gyfer cyfle i archwilio cyfrifon, llyfrau a thalebau ac ar gyfer arddangos neu gyhoeddi unrhyw hysbysiadau a datganiadau cyfrifon sy'n ofynnol trwy Ddeddf Comisiwn Archwilio 1998 a'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio.

4.7. Bydd y SAC cyn gynted ag y bo'n ymarferol, yn dwyn i sylw pob cynghorydd unrhyw ohebiaeth neu adroddiadau gan yr Archwilydd Mewnol neu Allanol, oni bai fod yr ohebiaeth yn ymwneud a mater cwbl weinyddol yn unig.

5. TREFNIADAU BANCIO A SIECIAU

5.1. Bydd trefniadau bancio'r Cyngor, gan gynnwys y Mandad Banc, yn cael eu gwneud gan y SAC a dylent gael eu cymeradwyo gan y Cyngor. Dylent gael eu hadolygu'n rheolaidd i sicrhau eu bod yn effeithlon.

5.2. Bydd rhestr o daliadau angenrheidiol, a fydd yn rhan o Agenda'r cyfarfod, yn cael ei paratoi gan y SAC ac ynghyd a'r anfonebau angenrheidiol, ar gyfer ei chyflwyno i'r Cyngor. Os yw'r rhestr yn dderbyniol caiff ei hawdurdodi trwy benderfyniad gan y Cyngor a chaiff ei llofnodi gan Gadeirydd y cyfarfod. Os yw'n fwy addas gellir dangos y manylion yng nghofnodion y cyfarfod.

5.3. Bydd sieciau yn tynnu o'r cyfrif banc yn unol a'r rhestr y cyfeirir ati ym mharagraff 5.2. neu yn unol â pharagraff 6.4. yn cael eu llofnodi gan ddau aelod o'r Cyngor (a'u cydlofnodi gan y Clerc).

5.4. Er mwyn nodi fod y manylion a ddangosir ar y siec neu archeb talu yn cyd-fynd â'r bonyn â'r anfoneb neu waith papur tebyg, bydd y llofnodyddion hefyd yn llofnodi eu llythrennau ar fonyn y siec.

6. TALU CYFRIFON

6.1. Gwneir pob taliad trwy siec neu archeb arall yn tynnu ar fancwyr y Cyngor.

6.2. Bydd pob anfoneb am dâl yn cael ei archwilio, ei wirio a'i gadarnhau gan y Clerc. Bydd y Clerc yn bodloni ei hun y cafodd y gwaith, nwyddau neu wasanaeth y cyfeiria'r anfoneb atynt ei dderbyn, ei gyflawni, ei archwilio a'i gadarnhau.

6.3. Bydd y SAC yn archwilio anfonebau o ran cywirdeb rhifyddol a bydd yn eu dadansoddi o dan y pennawd gwariant priodol, Bydd y Clerc yn gwneud pob ymdrech i dalu pob anfoneb a gyflwynwyd, ac sy'n dderbyniol, yng nghyfarfod nesaf y Cyngor.

6.4. Os oes angen gwneud taliad er mwyn osgoi talu llog o dan Ddeddf Talu Dyledion Masnachol yn Hwyr (Llog) 1998,ac os yw'r dyddiad perthnasol cyn cyfarfod nesaf arferol y Cyngor, pan mae'r Clerc a'r SAC yn cadarnhau nad oes unrhyw anghydfod neu reswm arall i oedi taliad, gall y Clerc (er gwaethaf para 6.3) gymryd yr holl gamau angenrheidiol i dalu anfonebau o'r fath ar yr amod y cyflwynir rhestr o daliadau o'r fath i gyfarfod nesaf priodol y Cyngor.

6.5. Ni fydd y Cyngor yn cadw unrhyw fath o gronfa arian parod. Rhaid i'r holl arian parod a dderbynnir gael ei fancio fel y mae. Bydd unrhyw daliadau a wneir mewn arian parod gan y SAC (er enghraifft ar gyfer stampiau neu fan nwyddau swyddfa) yn cael eu had-dalu yn rheolaidd, o leiaf yn chwarterol.

6.6. Os yw'r cyngor yn credu fod hynny'n addas, gellir talu am gyflenwadau cyfleustodau (ynni, ffôn a dŵr) trwy Ddebyd Uniongyrchol amrywiol ar yr amod y caiff y cyfarwyddiadau eu llofnodi gan ddau aelod a bod unrhyw daliadau a wneir yn cael eu hadrodd i'r cyngor. Caiff y cadarnhad i ddefnyddio Debyd Uniongyrchol ei adnewyddu trwy benderfyniad gan y cyngor o leiaf unwaith bob dwy flynedd.

7. TALU CYFOLGAU

7.1. Fel cyflogydd, bydd y cyngor yn gwneud trefniadau i fodloni'n llawn y gofynion statudol a roddir ar bob cyflogydd gan ddeddfwriaeth PAYE ac Yswiriant Gwladol. Caiff cyflogau eu talu yn unol â chofnodion cyflogres a rheolau PAYE ac Yswiriant Gwladol sydd ar waith ar y pryd, a'r cyflogau a gytunwyd gan y Cyngor.

7.2. Gellir talu cyflogau a thalu didyniadau allan o gyflogau ar gyfer treth, yswiriant gwladol a chyfraniadau pensiwn yn unol â chofnodion cyflogres ac ar y dyddiau priodol a nodir mewn contractau cyflogaeth, ar yr amod fod pob taliad yn cael ei adrodd i ac yn cael ei gadarnhau gan gyfarfod nesaf y Cyngor.

8. BENTHYCIADAU A BUDDSODDIADAU

8.1. Caiff pob benthyciad a buddsoddiad eu trafod yn enw'r Cyngor a byddant am gyfnod penodol yn unol â pholisi'r Cyngor.

8.2. Bydd y cyngor yn ystyried yr angen am Bolisi Buddsoddi a fydd, os caiff ei baratoi, yn unol â rheoliadau perthnasol, arferion priodol a chanllawiau. Caiff unrhyw Bolisi ei adolygu o leiaf yn flynyddol.

8.3. Bydd unrhyw arian a fuddsoddir o dan reolaeth y Cyngor yn cael ei wneud yn enw'r Cyngor.

8.4. Bydd pob benthyciad yn enw'r Cyngor, ar ôl cael unrhyw ganiatâd benthyca angenrheidiol. Caiff unrhyw gais am ganiatâd benthyciad ei gadarnhau gan y Cyngor o ran ei delerau a'i bwrpas. Bydd telerau ac amodau benthyciadau yn cael eu hadolygu o leiaf yn flynyddol.

8.5. Bydd pob tystysgrif buddsoddi a dogfennau eraill yn y cyswllt hwn yn cael eu cadw gan y SAC.

9. INCWM

9.1. Cyfrifoldeb y SAC fydd casglu a goruchwylio'r holl symiau sy'n daladwy i'r Cyngor.

9.2. Bydd manylion pob taliad a wneir ar gyfer gwaith a wnaed, gwasanaethau a ddarparwyd neu nwyddau a gyflenwyd yn cael eu cytuno'n flynyddol gan y Cyngor, caiff y SAC wybod amdanynt a bydd y SAC yn gyfrifol am gasglu pob cyfrif sy'n daladwy i'r Cyngor.

9.3. Bydd y Cyngor yn adolygu pob ffi a thaliad bob blwyddyn, yn dilyn adroddiad gan y Clerc.

9.4. Bydd gwybodaeth am unrhyw symiau y bernir na ellir eu hadennill ac unrhyw ddyledion drwg yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor a byddant yn cael eu dileu yn ystod y flwyddyn.

9.5. Bydd pob swm a dderbynnir ar ran y Cyngor yn cael eu bancio fel y maent o dan gyfarwyddyd y SAC. Ym mhob sefyllfa, caiff pob taliad eu cyflwyno i fancwyr y Cyngor ar yr amlder sy'n angenrheidiol ym marn y SAC.

9.6. Bydd tarddiad pob derbynneb yn cael ei nodi ar y slip talu i mewn.

9.7. Ni chaiff sieciau personol eu talu allan o arian sy'n cael ei ddal ar ran y Cyngor.

9.8. Bydd y SAC yn llenwi unrhyw Adroddiad TAW angenrheidiol yn brydlon. Gwneir unrhyw gais am ad-dalia ddyladwy yn unol â Deddf TAW 1994 adran 33 o leiaf yn flynyddol i gyd-ddigwydd a diwedd y flwyddyn ariannol.

9.9. *Pan mae'r Cyngor yn derbyn symiau sylweddol o arian parod yn rheolaidd, bydd y SAC yn cymryd pa gamau bynnag a gytunir gan y Cyngor er mwyn sicrhau bod mwy nac un person yn bresennol pan gaiff yr arian ei gyfrif am y tro cyntaf, y ceir trefn gysoni gyda rhyw fath o reolaeth fel rhifau tocynnau, ac y cymerir gofal priodol o ran diogelwch unigolion sy'n bancio arian o'r fath.*

10. ARCHEBION AM WAITH, NWYDDAU A GWASANAETHAU

10.1. Danfonir archeb neu lythyr swyddogol ar gyfer pob gwaith, nwyddau a gwasanaethau oni bai fod contract ffurfiol yn cael ei baratoi neu pe bai archeb swyddogol yn anaddas. Cedwir copïau o archebion.

10.2. Caiff llyfrau archebion eu rheoli gan y SAC.

10.3. Mae pob aelod a swyddog yn gyfrifol am gael gwerth am arian ar bob achlysur. Bydd swyddog sy'n gwneud archeb swyddogol yn gofalu i'r graddau y bo hynny'n rhesymol ac ymarferol y ceir y telerau gorau posib ar gyfer pob trafodiad, fel arfer trwy gael tri dyfynbris neu amcanbris neu ragor oddi wrth gyflenwyr priodol, yn amodol ar unrhyw ddarpariaethau de minimis yn Rheoliad 11(I) isod.

10.4. *Bydd y SAC yn cadarnhau natur gyfreithlon unrhyw ddarpar bryniant cyn gwneud unrhyw archeb, ac ar gyfer pryniannau neu daliadau newydd neu afreolaidd, bydd y SAC yn gofalu yr adroddir yr awdurdod statudol i'r cyfarfod ble caiff yr archeb ei gadarnhau fel y gall y Cofnodion gofnodi'r awdurdod a ddefnyddir.*

11. CONTRACTAU

11.1. Mae'r gweithdrefnau ar gyfer contractau fel a ganlyn:

(a) Bydd pob contract yn cydymffurfio a'r rheoliadau ariannol hyn, ac ni wneir unrhyw eithriadau heblaw am mewn argyfwng ar yr amod na fydd y rheoliadau hyn yn berthnasol i gontractau sy'n ymwneud ag eitemau (i)i (vi) isod:

(i) ar gyfer cyflenwi nwy, trydan, dŵr, carthffosiaeth a gwasanaethau ffôn;

(ii) ar gyfer gwasanaethau arbenigol o'r math ddarperir gan gyfreithwyr, cyfrifwyr, syrfewyr ac ymgynghorwyr cynllunio;

(iii) ar gyfer gwaith a wneir neu ddeunyddiau a gyflenwir sy'n cynnwys atgyweiriadau i neu rannau ar gyfer peiriannau neu offer;

(iv) ar gyfer gwaith a wneir neu ddeunyddiau a gyflenwir sy'n ffurfio estyniad i gontract a wnaed yn barod gan y Cyngor;

(v) ar gyfer gwaith archwilio ychwanegol gan yr Archwilydd allanol hyd at werth bras £250 (os yw'r swm yn fwy na hyn bydd y Clerc a'r SAC yn gweithredu wedi ymgynghori a Chadeirydd neu Is-gadeirydd y Cyngor);

(vi) ar gyfer nwyddau neu ddeunyddiau y bwriedir eu prynu sy'n nwyddau perchnogol a/neu os cânt eu gwerth am bris gosod yn unig.

(b) Pan fwriedir gwneud contract gwerth mwy na (£500) ar gyfer cyflenwi nwyddau neu ddeunyddiau neu ar gyfer cyflawni gwaith neu wasanaethau arbenigol ac eithrio'r nwyddau, deunyddiau, gwaith neu wasanaeth arbenigol a eithrir fel y nodir ym mharagraff (a) bydd y Clerc yn gwahodd tendrau oddi wrth o leiaf dri chwmni i'w cymryd o'r rhestr gymeradwy briodol.

(c) Pan wneir ceisiadau i ollwng rheoliadau ariannol ar gyfer contractau er mwyn sicrhau y gellir cytuno pris heb gystadlaethau, bydd y rheswm yn cael ei gynnwys mewn argymhelliad i'r Cyngor.

(ch) Bydd unrhyw wahoddiad o’r fath i dendro yn nodi natur cyffredinol y contract arfaethedig a bydd y Clerc yn trefnu’r cymorth technegol angenrheidiol i baratoi manyleb mewn achosion perthnasol. Bydd y gwahoddiad yn nodi hefyd fod rhaid cyfeirio tendrau at y Clerc trwy’r post arferol. Bydd pob cwmni tendro yn cael amlen wedi’i marcio’n briodol ar gyfer rhoi’r tendr ynddi wedi’i selio, a bydd yn parhau dan sêl tan y dyddiad a gytunwyd ar gyfer agor tendrau ar gyfer y contract hwnnw.

(d) Bydd pob tendr wedi’u selio yn cael eu hagor ar yr un pryd ar y dyddiad a nodwyd gan y Clerc ym mhresenoldeb o leiaf un aelod o’r Cyngor.

(dd) Os derbynnir llai na thri thendr ar gyfer contractau dros £1000 neu os yw pob tendr yn cynnig yr un pris gall y Cyngor wneud pa drefniant bynnag y mae’n credu sy’n addas ar gyfer caffael y nwyddau neu ddeunyddiau neu gyflawni’r gwaith.

(e) Bydd unrhyw wahoddiad i dendro o dan y rheoliad hwn yn cynnwys datganiad yn adlewyrchu Rheolau Sefydlog 23.

(f) Pan fwriedir gwneud contract gwerth llai na (£500) ar gyfer cyflenwi nwyddau neu ddeunyddiau neu gyflawni gwaith neu wasanaethau arbenigol ac eithrio’r nwyddau, gwaith neu wasanaethau arbenigol a eithrir ym mharagraff (a) bydd y Clerc neu’r SAC yn trefnu cael 3 dyfynbris (disgrifiadau wedi’u prisio o’r hyn y bwriedir ei gyflenwi); pan mae eu gwerth yn llai na (£499) ac yn fwy na (£100) bydd y Clerc neu’r SAC yn ceisio cael 3 amcanbris. Fel arfer, bydd Rheoliad 10 (3) uchod yn berthnasol.

(ff) Ni fydd rhaid i’r Cyngor dderbyn y tendr, dyfynbris neu amcanbris isaf nac o unrhyw fath arall.

12. TALIADAU O DAN GONTRACTAU AR GYFER GWAITH ADEILADU

12.1. Caiff y swm yn y contract ei dalu ar gyfrif o fewn y cyfnod a nodir yn y contract gan y SAC wedi derbyn tystysgrifau ardystiedig ar gyfer y pensaer neu ymgynghorwyr eraill a gyflogwyd i oruchwylio’r contract (yn amodol ar unrhyw ganran i’w gadw’n ôl a gytunwyd yn y contract dan sylw).

12.2. Pan mae contractau yn darparu ar gyfer talu trwy randaliadau bydd y SAC yn cadw cofnod o bob taliad o’r fath. Mewn unrhyw sefyllfa ble y tybir fod cyfanswm cost gwaith i’w wneud o dan gontract, ac eithrio amrywiadau a gytunwyd, yn 5% neu fwy uwchben swm y contract fe gyflwynir adroddiad i’r Cyngor.

12.3. Rhaid i unrhyw amrywiad i gontract neu ychwanegiad neu hepgoriad o gontract gael eu cadarnhau gan y Cyngor a’r Contractwr yn ysgrifenedig, a rhaid rhoi gwybod i’r Cyngor pan mae’r gost derfynol yn debyg o fod un uwch na’r ddarpariaeth ariannol a wnaed.

13. STORDAI AC OFFER

Ddim yn berthnasol

14. ASEDAU, ADEILADAU AC YSTADAU

14.1. Bydd y Clerc yn gwneud trefniadau addas ar gyfer storio holl weithredoedd eiddo pob eiddo sydd ym mherchnogaeth y Cyngor. Bydd y SAC yn gofalu y cedwir cofnod o bob eiddo yn mherchnogaeth y Cyngor, yn cofnodi lleoliad, maint, cynllun, cyfeirnod, manylion prynu, natur y budd, tenantiaethau a ganiatawyd, rhenti sy’n daladwy a’u pwrpas yn unol â Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio.

14.2. *Ni chaiff unrhyw eiddo ei werthu, ei lesio na'i waredu mewn unrhyw ffordd arall heb awdurdod y Cyngor, ynghyd ag unrhyw gydsyniadau eraill sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith, ac eithrio pan nad yw gwerth unrhyw un darn o eiddo diriaethol, symudadwy yn fwy na £50.*

14.3. Bydd y SAC yn gofalu y cedwir Cofrestr Asedau a Buddsoddiadau addas a manwl-gywir yn gyfredol. Bydd y ffaith fod yr asedau diriaethol a ddangosir yn y Gofrestr yn dal i fodoli yn cael ei gadarnhau o leiaf yn flynyddol, efallai ar yr un pryd ag y cynhelir archwiliad iechyd a diogelwch o asedau.

15. YSWIRIANT

15.1. Yn dilyn yr asesiad risg blynyddol (yn ôl Rheoliad Ariannol 17), bydd y SAC yn trefnu pob yswiriant ac yn trafod pob hawliad gydag yswirwyr y Cyngor (wedi ymgynghori a'r Clerc).

15.2. Bydd y SAC yn cadw cofnod o bob yswiriant a drefnwyd gan y Cyngor ac o'r eiddo a'r risgiau a warantir ganddo a bydd yn ei adolygu'n flynyddol.

15.3. Bydd y SAC yn cael gwybod am unrhyw golled rhwymedigaeth neu ddifrod neu am unrhyw ddigwyddiad sy'n debyg o arwain at hawliad, a bydd yn rhoi gwybod i'r Cyngor amdanynt yn y cyfarfod nesaf.

15.4. Cynhwysir holl weithwyr priodol y Cyngor mewn yswiriant gwarantu ffyddlondeb addas fydd yn gwarantu'r perygl uchaf o risg fel y penderfynir hynny gan y Cyngor.

16. ELUSENNAU

16.1. Pan mai'r Cyngor yw unig ymddiriedolydd corff elusennol bydd y Clerc a'r SAC yn gofalu y cedwir cyfrifon ar wahân o'r arian a gedwir mewn ymddiriedolaethau elusennol ac fe wneir adroddiadau ariannol ar wahân ar ba ffurf bynnag sy'n addas, yn unol â chyfraith elusennol deddfwriaeth, neu yn ôl gofynion y Comisiwn Elusennol. Bydd y Clerc a'r SAC yn trefnu unrhyw archwiliad neu arolygiad annibynnol sy'n ofynnol gan gyfraith elusennol neu unrhyw Ddogfen Lywodraethu.

17. RHEOLAETH RISG

17.1. Mae'r cyngor yn gyfrifol am wneud trefniadau ar gyfer rheoli risg. Bydd y Clerc yn paratoi, i'w cymeradwyo gan y cyngor, ddatganiadau polisi rheolaeth risg ar gyfer holl weithgarwch y cyngor. Caiff datganiadau polisi risg a'r trefniadau rheolaeth risg sy'n deillio ohonynt eu hadolygu o leiaf yn flynyddol gan y cyngor.

17.2. Wrth ystyried unrhyw weithgaredd newydd, bydd y Clerc yn paratoi drafft asesiad risg gan gynnwys cynigion rheoli risg i'w hystyried a'u mabwysiadu gan y cyngor.

18. ADOLYGU RHEOLIADAU ARIANNOL

18.1. Dyletswydd y Cyngor yw adolygu Rheoliadau Ariannol y Cyngor o bryd i'w gilydd. Bydd y Clerc yn gwneud trefniadau i fonitro newidiadau deddfwriaethol neu mewn arferion priodol a bydd yn rhoi gwybod i'r cyngor am unrhyw angen dilynol i wneud newid i'r rheoliadau ariannol hyn.

Arwyddwyd________Alun Jones_____________ **Dyddiad 22.05.25**
(Cadeirydd)